

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred. in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tuzemstvene dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštne proste.

Položaj.

Cudeži se dogajajo. Nemška javnost se je začela živo zanimati za „jugoslovansko vprašanje“. Listi pišejo o njem, zborovanja se prirejajo zaradi njega, agitacija se organizira proti njemu. Prej so naše vprašanje prezirali, sedaj ga uvažujejo. Prej so nas k večjemu mimogrede zasmehovali, sedaj nas že tudi besno, venčar z vso resnostjo napadajo. Vse nemštvo je zaradi jugoslovanske vprašanja po koncu.

Kako je prišlo do tega? Ti čudeži se dogajajo, ker naši poslanci niti za las nočejo popustiti od svojega stališča, ki so ga zavzeli z deklaracijo dne 30. maja l. l. in ker ljudstvo neomajano in zvesto stoji za njimi. Vsak trenotek so pričakovali Nemci, da se bo do naših poslancev udali. To se ni zgodilo. Vse so storili nasprotniki, da bi odtrgali ljudstvo od svojih poslancev. Lagali so, da hočejo državo raztrgati, da nočejo več biti pod Habsburžani, da hočejo izven države. Naše ljudstvo je vedelo, da je vse to le samo laž nasprotnikov in zato je trdno vztrajalo za svojimi poslanci. In tako je prišlo do tega, da jim je postalo jugoslovansko vprašanje nevarno vprašanje.

V čem je jugoslovansko vprašanje nevarno Nemcem? Nemcem so bile dosedaj jugoslovanske dežele kakor naselbina, katero so izrabljali v svoje namene. Po našem morju so se vozile nemške ladje. Po naši zemlji tečejo nemške železnice. Rudokopi so v nemški posesti. Veletrgovina z našimi kmetijskimi pridelki in lesom je v nemških rokah. Mesta in trgi, torej naravna gospodarska središča, so bila nemška. Vse boljše službe v uradih in izven uradov so zasedali nemški sinovi. Slovenci smo jim bili delavci, delci in hlapeci in sicer vse po najnižji ceni. Vse to bi se mahoma izpremenilo, ako dohimo Jugoslavlani lastno državo. Potem smo mi gospodarji in ne več — Nemoi. Zato pihajo Nemci od jeze nad našo idejo jugoslovanske države. Nemcem, od katerih izhaja klic „Živio Hohencolerci!“, ni briga za našo vladarsko hišo, njim tudi ni briga za državo, kajti mi smo sami slišali njihovo vpitje „Proč od Avstrije!“, njim je le za gospodstvo nad nami. Nemci izgubijo z nami bogato in mastno naselbino, katere ne bi mogli več izrabljati.

Naš program samostojne jugoslovanske države pod habsburško krono je, kakor iz vsega razvidimo, zdrav, ker hoče dobro nam samim, ta program je tudi izvedljiv, dokler bodo poslanci in narod stali trdno skupaj kakor en mož. Politike pa, ki bi skrbela za nemške koristi, mi ne smemo delati.

Najnovejši shodi, osobito velikanski tabor v Žalcu, so pokazali, da naš narod dobro razume svoj sedanj, zanj ugodni položaj.

Slovensko ljudstvo zahteva svojo svobodo in samostojnost.

Na treh veličastnih shodih je slovensko ljudstvo dne 17. in 19. marca zahtevalo svoje pravice, svojo svobodo in narodno ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov pod habsburškim žezlom. To niso bili več navadni shodi, kakor so se vršili pred vojno, to so bili tabori narodne zavesti in navdušenosti prekipevajočih množic slovenskega ljudstva. Navdušenje, ki je vladalo v Žalcu, v Št. Ilju pod Turjakom in v Konjicah in ogromna udeležba, je dokaz, da veliko jugoslovansko gibanje ni umetno ali prisiljeno, kakor pravijo naši nasprotniki, temveč je res izraz nepremagljive ljudske volje. Povsod se je slišal en skupen klic: Mi hočemo proč od tujcev, mi hočemo biti svobodni v veliki habsburški Jugoslaviji!

Narodni tabor v Žalcu.

Slovenski Štajer že od časa, ko so se vršili veliki narodni tabori, ni videl tako veličastnega in ogromnega ljudskega shoda, kakor je bil tabor v Žalcu v nedeljo, dne 17. marca. Navzočih je bilo gotovo nad 7000 ljudi. Velike množice so prihajale z vlaki, peš, z vozovi. Največ je bilo zborovalcev iz Savinjske doline. A celo, doli izpod

visoke Ojstrice so prihiteli stari možje, vrle kmetice in kmetske mladenke, pripeljali so se gostje iz Posavja, videli smo Bizeljčane, Brezičane in Trbovljčane. Dravska dolina in Slovenske gorice so poslale svoje zastopnike in iz danes se tužnega, a kmalu osvobojenega Korotana je prihitela v sredo svojih bratov četa vrlih mož. V opoldanskih urah je vladalo v Žalcu, ki je bil ves okinčan v slovenskih trobojnicah, živahno življenje in vrvenje. Po veliki cesti so prihajali vozovi, okrašeni s prvimi pomladanskim zelenjem in cvetjem ter s trobojnicami našega trojedinega naroda in narodna pesem se je oglašala na vseh koncih. Opoldanska vlaka sta pripeljala iz Celja in okolice ter iz Gornje Savinjske doline nove trume. Ogromna dvorana žalske hmeljarne, v katero gre 3000 ljudi, je bila že davno pred napovedano uro nabito polna. Zunaj pa so oblegali poslopje vedno novi tisoči. Pokazalo se je, da se bo shod moral vršiti le pod milim nebom. Shodu sta predsedovala trški župan g. Roblek in župnik č. g. Veternik. Ljudske množice so burno pozdravljale poslanca dr. Korošca in dr. Ravniharja. Navzoča sta bila tudi zastopnika hrvaškega in srbskega naroda dr. Persić in dr. Budisavljević iz Zagreba. Nepopisen je bil utis, ki so ga napravila izvajanja govornikov. Dr. Korošec je slikal trpljenje slovenskega in sploh jugoslovanskega naroda v vojski. Ko je navajal vse krivice, ki so se nam godile od strani vlade, in vse krutosti, s katerimi so nastopali proti nam naši narodni nasprotniki, je ljudska množica zatrepetala groze in klici ogorčenja nad našimi tlačitelji so bili tako burni, da je govornik moral opetovano prekiniti svoja izvajanja. Navdušenja pa so plamtele oči vsem navzočim, ko je dr. Korošec razvijal veliki načrt naše lepše jugoslovanske bodočnosti. Ljubljanski poslanec dr. Ravnihar je navduševal narod k slogi v boju za narodno svobodo. Zelo navdušeno sta govorila i Hrvat dr. Persić in Srb dr. Budisavljević. Sprejele so se resolucije ki so jih predlagali gospodje Šusterič, A. Turnšek in F. Širca: za ujedinjenje troimenega jugoslovanskega naroda, za splošen mir, za samoodločbo narodov, izrekla se je zaupnica Jugoslov. kluba, zbor za-

LISTEK.

Vojni spomini.

(Janaš Golec).

(Konec.)

To pesovje je bila naša častna straža v obednici, sprejemajoč s civilom in bevkom milodare, katere so jim poklanjale na račun človeških želodcev usmiljeno radodarne roke. Dozdevalo se mi je, da sem zašel iz poštene, človeške družbe v — menažerijo!

Preobilno žensko ter pasje spremstvo ni presegalo samo meni, ampak vsem resnomislečim in zdravja iskajočim tovarišem. Hvaležno smo se oddahnili vsi, ko je priromala v Slatino rezervna bolnica in njej na čelu strog štabni zdravnik. Koj prvi dan po njegovem prihodu so se izgubila iz obednice vsa šumeča ženska krila s kužki vred. Odslej nis videl na Slatini nobenega zaročenca, ne ženina, še presneto malo poročenih mož. Nežnokrilate ptice selivke so nas ostavile čez noč, ostali smo samci v obednici in na šetalistihih.

Na Slatini sem samotaril nekaj časa zaprt v svojo sobo. Se rajsko samota je predsedala očetu Adamu, kdo bi zameril, da je meni slatinska. Hvala Bo-

gu, pri pobegu iz samotarstva sem imel srečo; odprlo se mi je pri Sv. Križu dvoje znano gostoljubnih hiš: župnišče ter Ogrizkova hiša. Zdravniki ortopedičnega zavoda so mi zaupali, da mi bo ostala levica kljub zdravljenju pohabljen in nerabna do groba. Zavest, da je človek brez lastne krivde pohabljen, mi je bila od začetka nekaj moreče neznanega. Domisljal sem si, da se me boji in izogne vsak, da mu ne bi bil kot invalid v nadlego. Ne vem, kako bi bil premostil prepad med zdravo človeško družbo in med menoj siromakom, kateri se je bal prosjačenja: imejte z menoj potrpljenje, ne gonite me na razpotje med kruljave in hromce.

Da sem se iznebil ter zatrl zavest beraštva, — mi je pripomogel največ nezabni, preblago ranlosrčni gospod nadžupnik Korošec. Vabil me je s sobratko ljubeznijo k sebi in mi zasul z besedo ter dejanjem brezna domisljave črnoglednosti, odpirajoč mi od dne do dne vrtove lepega slovenskega veselja in družabnosti.

Tri mesece sem bival na Slatini in lahko zapram, da je ta doba ena najsrečnejših mojega življenja. V tem času sem se šele prepričal in spoznal, kako radostno gostoljubno je slovensko srce. Tuka sem me je vabilo prvič za mizo, hoteč mi razjasniti po usodi omračeno dušo.

Kot remišniški kaplan sem pil iz svetle čaše samote, ne zavedajoč se, da zamore osladiti grenkost življenja večkrat edino le poštena družba. Meni gor-

skemu kaplanu je bilo tuje, da bi me bil kdo povabil za mizo na razgovor ter zabavo. Na Slatini pa me je popeljal v kratki dobi gospod nadžupnik na sladko mirno valujoče morje prijateljstva pod kritjem in zavetjem slovenskega krova.

Polomljen na telesu, a do dobra zakrpan na osamelu duši, sem nerad zamenjal na višji poziv Slatino z Gradcem. Vtaknili so me v pisarno, kjer bi naj zapisoval po zgledu mrtvega stroja imena za domovino padlih v matrike III. kora. Na službo, v kateri sem bil prisiljen v mehanično brezmiselnost, mi je predsedala do onemoglosti. Noč in dan čepeti v strelnem jarku, nuditi vojaku več spremembe in zabave nego pisarniško, enakomerno čorganje po papirju. Na bojnem polju podžiga človeka vsaj občutek strahu, če že nič drugega ne; v pisarni sem pa životalil brezčutno kot kamen v nedostopnem gorovju, ob katerega se se ni spodtaknilo nobeno živo bitje.

Da sem izpustil ročaj pisarniškega stroja, da tega koraka mi je pripomogla bolezen. Pri pljučih je mi še tičal precej izdaten kosce granata. Za pisalno mizo sem preveč kužal ter čepel, pa me je začel kot nož ostri izstrelek zbadati v prsa do krvi. Moral sem pod nož v bolnico usmiljenih bratov. Boleo me je, ker so me dvakrat mučno mesarili, pa hvaležen ostanem za dober nauk, ki mi ga je dal po prestani operaciji rajni dr. Lukš, češ: da sem veliko budalo, če počepujem pri tej pohabljenosti v kaki zaduhli pisarni.

gotavlja načelnika dr. Korošca, da ima v borbi za Jugoslavijo za seboj ves jugoslovanski narod. — Ob koncu s celjski Slovenci prinesli mogočen laborov venec s trakovi v barvah našega troimenega jugoslovanskega naroda ter so ga med burnimi vskliki veselja izročili dr. Korošcu, kateri ga je izročil županu Robleku s prošnjo, da ga shrani kot načelnik narodnega žarca. Ko je predsednik zaključil veličastni tabor, je iz tisoč in tisoč grl zaorila pesem: »Lepa naša domovina!« in »Hej Slovani!«

Shod v gornji Mislinjski dolini.

Zadnje nedeljo je bil v Št. Ilju pod Turjakom narodni praznik. Od vseh strani so se zbrali mnogostevilni ljudje; prišli so iz domačih občin Št. Ilja in Mislinje, zapustili so svoje hribe močje in žene celo iz dobranske župnije, vrlo zastopana sta bila Št. Vid in Št. Miklavž, pozdravili so nas Golovočani in zlasti lepoštevilno Šmarčani. Št. Ilj se ni videl toliko gostov. Vsled prevelike udeležbe smo morali ostati na prostem. G. veleposrednik Iršič je pozdravil navzoče in predlagal za predsednika č. g. župnika Roškarja, za podpredsednika pa domačega župana g. Pušnika. G. predsednik govori v navdušenih besedah o cesarju Karlu I. in sv. Očetu, ki se najbolj trudi za dosego mira. Nato se prikaže pri oknu prvega nadstropja, od koder so govorili govorniki do zbrane množice, državni poslanec dr. Verstovšek burno pozdravljen. Govornik je v obširnem govoru pojasnil politični položaj, razpravljal o gospodarstvu, v katero smo zabredli vsled krvave vojske, bičal krivice, katere se godijo slovenskemu narodu in razložil pomen gibanja, ki se vrši na podlagi majniške deklaracije. Na svoji zemlji hočemo po stati svoji gospodarji. G. veleposrednik Iršič razpravlja o besedah demokracija in deklaracija ter poudarja, da so vse stranke ujedinjene za skupne cilje. Nato je izročil g. kaplan Toplak podpise za deklaracijo (1219) iz dveh župnij Št. Ilja in Št. Vida ter poudarjal, da so mladenke nabrale v fari 1608 K za Tiskovni dom, kar gotovo dokazuje, da prebivalstvo gornje Mislinjske doline po staja vedno bolj zavedno. Priporoča posebno čitanje »Slovenskega Gospodarja«. G. Rožman predlaga resolucije, v katerih se izreka popolno zaupanje poslancev Jugoslovanskega kluba. Zborovalci se na predlog g. Rozmana soglasno izrečejo za majniško deklaracijo. Govorili so še g. Krušič, g. nadučitelj Šalamon, č. g. nadžupnik Lenart in še več kmetov. Poslanec dr. Verstovšek se zahvali za zaupanje ter poudarja, da bodo poslanci tem lažje odločno nastopali za pravice jugoslovanskega naroda, če vidijo, da je vse ljudstvo za njimi. Č. g. župnik Roškar zaključil lepo zborovanje z zaupljivostvom, da se je tako redno vršilo. Pevci so zapeli še »Lepa naša domovina«, »Hej Slovani!« vsi so se odzvali in petje se je razlegalo po lepi

Po tem nasvetu ojuhačen, sem sklenil, da se poslovim od cesarske službe in zlezem za zapeček v misli očetovi. Da zapustim do smrti vojaštvo, sem se podal na res križevno pot superarbitracije. Romal se sem poln nevolje od zdravnik do doktorja, ki so mi prabrskali vsako žilico in vsak živec. Jezilo me je, ker sem moral vsikdar čakati po cele ure sklonjen v praš vojaške ponižnosti, predno se je potrbilo kateremu gospodu, da me je zvezdavo pregledal. Če bi me priklenili še enkrat na galejo superarbitracije, ne vem, če bi vstrajal še enkrat tako ponižno učenje. Dober teden sem trgal drage podplate po graškem tlaku, trkajoč na vrata vseh vojaških oblačnikov. Slednjič so mi vendarle verjeli, da sem po telesu berač, ki spada v kot rojstne občine, ne pa na ulice graškega mesta. Krafko povedane, vtaknih so me v loč potnikov!

Zamenjal sem mestni tlak z domačimi kolovoznimi stezami. Čepeč pod očetovo streho, znam sedaj ceniti mir Soltske doline, ki se sicer razteza Bogu nekako za hrbtom, pa je vsaj ne izsesava pri vsakem koraku vojaška mora. No, kako je pač sedaj z mano, ko počivam v rojstnem gnezdu, iz katerega sem sredi v svet pred 19 leti? Zadovoljen sem in bi danes se marsikaj, da le uživam nemoteno zažene mir. Po letu in v jeseni sem pohajal za pičo očetovo drevo; v zimskih dneh pa poslušam mesto drdranja strojne evil kolovratov, na večer pa razmišljam, da bomo morali začeti svetiti s treskami.

S tem zaključujem dolgo poredje »Vojnih spominov.« Je že čas, da enkrat neham in ponudim javnosti kaj bolj domačega, kakor je galiskovnja roba. Če sem zadovoljil čitatelje s temi zapiski, mi bodi ta zavest v dušno nagrado; če me pa kdo dolži, da sem zaživel preveč, mu zaupam: nisem imel namena pisati evangelija, ampak znotraj čestopne »spasmo«!

Mislinjski dolini. Ljudstvo se je le počasi razšlo veselih obrazov in polno navdušenja!

Shod v Konjicah.

Na Jožefovo popoldne se je vršil na vrtu Narodnega doma politično-gospodarski shod, katerega je sklical poslanec Pišek. Navzočih je bilo nad 500 mož in žen. Predsedovala sta posestnik g. Napotnik in trgovec g. Ogoreuc. Poslanec Pišek je v poljudni besedi opisal delovanje slovenskih poslancev za kmeta. Za svoja izvajanja je žel živahno pohvalo. Nato je govoril urednik Žebot o postanku in ciljih jugoslovanske deklaracije in sploh o naših narodnih, gospodarskih in političnih zahtevah. Med velikim navdušenjem so se sprejele resolucije, v katerih se zborovalci izražajo za jugoslovansko deklaracijo, izrekajo svojim poslanecem popolno zaupanje, zahtevajo omejitev rekvizicije živine in sena, zahtevajo, naj se za kmetško prebivalstvo zviša določena količina moke in žita ter se naj na kmetijah nujno potrebne črno-vojnike vsaj za poletno dobo oprosti vojaške službe. Predsednik g. Napotnik je zaključil zborovanje s klicem: Živela Jugoslavija! Živel cesar Karl! Zborovalci pa so zapeli cesarsko pesem.

Za kmeta.

Dne 15. marca se je vršilo pri ministrskem predsedniku posvetovanje glede nujnega vprašanja poslancev Jarca in Fona, kako naj se zagotovi pravočasno obdelovanje polja in preskrba ljudstva z raznimi neobhodnimi potrebščinami. Posvetovanje so se udeležili zastopniki poljedelskega, vojnega, domobranskega in trgovskega ministristva ter višjega armadnega poveljstva. Od Jugoslovanskega kluba so bili navzoči poslanci dr. Korošec, Jare in Fon. Glavni uspehi posvetovanja so sledeči:

Vojaštvo bo oddajalo vojaške oddelke s konji v red na kmete. Težakom se dovoli večja množina živil; poskrbelo se bo, da okrajna glavarstva ne bodo delala sitnosti glede vprašanja, kateri kmetijski delavci se imajo smatrati za težake. Za težke delavce veljajo lahko vsi kmetijski delavci in dobe torej kvoto 300 gramov. Najmanj se pa mora tretjini kmetijskih delavcev priznati kvota za težke delavce. Ko torej bodo kmetje po mlevske karte ali nakaznice za moko, naj se nikakor ne pozabijo prijaviti kot težki delavci.

Posebna točka razprave je bila preskrba kmetijskega prebivalstva z usnjem. Vlada se odločno upira temu, da bi smeli kmetje sami dajati kože v stroj. Pač pa bo vojaštvo dalo v najkrajšem času na razpolago zalogo starih vojaških čevljev in tudi potrebno usnje, da se popravijo. Uboje se bo razdelilo samo med kmetško prebivalstvo. Med kmete se razdeli tudi stara konjska oprava. Pri razdelitvi usnja, ki ga odstopi vojaštvo za potrebe civilnega prebivalstva, se ne bodo upoštevali le čevljarji po mestih, ampak se bo usnje razdelilo naravnost med kmete potom kmetijskih občin in sicer v veliko večji meri kot doslej. Vojaška oblast je oddala za civilno prebivalstvo v zadnjih treh mesecih lanskega leta nad 3 milijone kg podplatov; upati je, da bo mogoče razdeliti tako vsak mesec 1 milijon kg podplatov; gje smo za to pri tej stvari, da pride to usnje tudi v prave roke.

Glede oprostitve vojaške službe opozarjamo na zadnje odredbe cesarjeve glede črnovojnikov l. 1867, 1868 in 1869. Zagotovilo se je tudi, da se bodo do l. 1875 rojeni kmetovalci oproščali za nedoločen čas, enako tudi za službo v fronti nesposobni vojniki letnikov 1876—1879 (z izvidom B in C). Ako se prosi dopusta za vojaštvo, ki je na fronti, naj se vloži prošnja pri okrajnem glavarstvu, ki jo odpošlje naravnost na dotični oddelke na fronti; tu dobi vojak lahko dopust do šest tednov. Povprečno 10 odstotkov moštva kmetijskega stanu na fronti naj bi bilo stalno na dopustu.

Glede pritožbe, da kmetško prebivalstvo ne dobi mesa niti za bolnike, je izjavil zastopnik centrale za promet z živino, da ne obstoji v tem oziru nikakoli odredba ministristva in da bo dal stvar natančno preiskati.

Predpisano ali pridelano

Žito?

(Nekaj besed k »Novemu načinu rekviriranja žita.«)

Smargeta o. P., 11. marca.

Kakor znano, bo se po novem, v Gradcu sklenjenem in iznajdenem načinu žitnega rekviriranja morala vsaka občina zavezati, oddati gotovo, določeno množino žita in drugih pridelkov v enkratni oddaji. To zavezo bo morala vsaka občina podpisati že precej časa pred žetvijo, menda že meseca marca.

Ko sem čital ta »izborni« nov način rekviriranja, sem se nehote spomnil na pravego: Ne prodajaj

medvedove kože, dokler se medved tiči v brlogu! Da bi bilo tako rekviriranje gotovo dobro, ako bi se žitne oddaje pravično predpisale, smo čitali že pred tem v »Slov. Gospodarju.« Ne vem pa, kako si ljudje v Gradcu domnevajo taki način rekviriranja brez pravih podlag izvesti pravično? Prerokov, ki bi že pred žetvijo znali ceniti množino pridelkov, žalibog nimamo ne zgoraj in ne pri nas. Popolnoma napačno pa je, vzeti za podlago rekviriranja lanske popise obdelanih zemljišč; saj so vendar isti v pretežni večini napačni, kajti:

1. Popisovanje se ni pravočasno začelo. 2. Različni pripomočki kakor: parcelni zapisniki, mape, t. d., ki so jih politične oblasti dale na razpolago, v mnogih slučajih niso odgovarjali resnici, ker so bili ali zastareli ali nepopravljeni itd. Že ti dve napaki sami, ne da bi jih naštevati še več, sta že ob pričetku vsega dela dali sklepati na neuspeh lanskega zemljiškega popisovanja, kar se je tudi v resnici pozneje pokazalo. Zato se pri bodočih rekvizicijah ni mogoče poslužiti podatkov lanskega popisovanja. Se bolj napačno bi pa bilo, iskati in meriti njive le po mapi, kjer so pač risane, v resnici jih pa menda ni. Vse to govori, da je nameravani način žitnega rekviriranja le lepa, ne preveč dela zahtevajoča misel, a ne izoeljava pa docela napačna in nemogoča. Zato tembolj upamo in želimo, da se ta graška iznajdba še pravočasno ovrže.

Če pa hočemo, oziroma hočejo oblasti, res biti natančne, se mora graditi vse predpisovanje žitnih dajatev na resnični in pravični podlagi. To pa je edino mogoče po onem koraku, ki se ga je naredilo sicer že lani, vendar v naglici in brezumnosti. Ta korak je: 1. Dobro pripravljeno, pravočasno začeto in razumno izoeljavno popisovanje obdelanih zemljišč. 2. Cenitev žetve po uspehu setve. 3. Izračunavanje povprečne množine dobljenih (izmočenih) pridelkov.

K prvemu delu spadajo: od oblasti pravilno izvršeni pomožni spisi, več in natančen popisovalec, ter posebno še — pri popisovanju vsakega pednja svoje zemlje navzoči kmet. K cenitvi žetve je potrebno: vsakočasno opazovanje uspevanja in razvijanja setve (z deželani in ne z meščani!), nadalje strokovnjaška razdelitev poljan v različno rodovitne okolišje. Povprečno množino dobljenih pridelkov bi izračunili: z upoštevanjem različno plodnosnih in razredovanih okolišev ter poskušne mlatitve ali kopatve (krompir!) in sicer: v nizkih, višjih in najvišjih, in nato v pri- in odsolnjenih, potem v ilovnatih, posoljenih itd. legan ene občine. Navzoč naj bo spet zastopnik oblasti (žetveni komisar) in kmet sam.

Niti misliti ni, da po tej poti moramo ravno brezopogrešno najti številčno do pičice prave podatke; kaj takega sploh ni mogoče in to že ve kmet sam. Vseeno smo na našem cilju najbližje, gotovo pa bližje kot po vsakem drugem načinu rekviriranja, kar nam naj bo vedno pred oči.

Res, da je tako popisovanje izredno oširno in drago, a to le prvič, in ne več tako prihodnja leta, ki se ne bodo hitro izgubila madeža — rekviriranje, vendar bomo že imeli takrat pravo osnovo za odmerjenje žitnih dajatev. Če pa se te osnove ne lotimo, bodo nam vsako leto hoteli iznajti nove rekvizicijske načine; saj živimo v času, ko prenapeti duhovji rovači vedno le po prenovitvah ter vse staro, akoprav boljše, odstranjujejo, dokler po dolgem času ne pridejo spet nazaj na staro. Tudi tu se godi kakor pri — modri. Potemtakem bomo spet čez pol leta lahko držali vojaškim komisijam vsaka vrata odprta in se uklanjali dobri ali slabi volji ter osebnim mazarom rekvizitorjev.

S pomočjo tako pravičnega in razumnega popisovanja obdelovanih in dobljenih pridelkov bo se lažje ugodilo oblastvenim zahtevam, ki se bodo morale ravnati po izidu tega popisovanja. Ugodilo bo se pa tudi, če že ne vsem, gotovo pa večini kmetovalcev. — Najvišji namen vsakega tega pa naj bo, vzbudivi v kmetu spet — tekom vojne tolikokrat kaljeno veselje do gospodarstva in dela. M. V.

Nevtralne države in naši sovražniki

Med evropskimi državami so samo se: Švedska, Norveška, Danska, Nizozemska, Španija in Švica, ki se ne udeležujejo vojne in so torej nevtralne (nepristranske). V resnici nevtralna pa ni nobena država, ker so vse države s svojimi čustvi na eni ali drugi se vajujoči strani. In tu treba priznati, da so simpatije takorekoč vseh nevtralcev na strani naših sovražnikov. To pa vse radi Nemčije, ki je tudi v nevtralnih državah splošno obsovana. Večina nepristranskih držav pa je tudi prisiljena, da obrani prijateljske stike z entento, t. j. zvezo nam sovražnih držav, ker jim te sicer lahko ustavi dovoz živil po morju. Pa tudi sicer so delali nevtralci izvrstne kupčije z entento, ker so njih ladje zaslužile ogromne svote s prevažanjem vojnega materiala in živil za Anglijo, Francijo in Italijo. Sedaj pa ententa (četverospozorazum) karnaenkrat zahteva od vseh nevtralnih držav, da ji morajo izročiti vse svoje trgovske ladje. Za to bodo dobivale potrebna živila, posebno žito. A posebno hudi je pritisk na Nizozemsko, kateri so stavili osemindnevni rok za izročitev vseh svojih kmetov in vojnihih ladij. Te ladje bo prvih ententa pred vsem za prevažanje živil in ameriških vojakov v Evropo.